

IRÁK

- Státní zřízení: federální parlamentní republika
- Prezident: Abdul Latif Rašíd
- Hlavní město: Bagdád
- Počet obyvatel: 47 mil.
- Rozloha: 438 000 km² (zhruba 5x větší než ČR)
- Složení obyvatelstva: Arabové (80 %), Kurdové (cca 20 %)
- Převládající náboženství: ší'itský islám (60 - 65 %), sunnitský islám (30 - 35 %), křesťanství (1 %)
- Ekonomika: disponuje velkými zásobami ropy - tvoří přibližně 90 % příjmů státu, mnoho lidí trpí nezaměstnaností a chudobou
- Politická situace: politicky je dlouhodobě nestabilní - v zemi panuje napětí mezi sunnity, ší'ity a Kurdy, působí zde ozbrojené milice a velkým problémem je také korupce

LIDSKOPRÁVNÍ SITUACE V ZEMI

OMEZENÁ SVOBODA PROJEVU

Irácké úřady omezují svobodu projevu a shromažďování. Aktivisté/ky, novináři/ky a bojovníci/ce za lidská práva čelí svévolným zatýkáním, často pod záminkou „šíření nepravdivých informací“ nebo „podněcování veřejného neklidu“. Od masových protestů hnutí Tisrín v roce 2019 nebyli pachatelé stovek nezákonných zabití demonstrantů postaveni před soud. Z celkem asi 2 700 zahájených trestních vyšetřování bylo vydáno jen 10 zatykačů a došlo k pouhým sedmi odsouzením. Mnoho obětí a jejich rodin tak stále čeká na spravedlnost, zatímco pachatelé - často napojeni na polovojenské skupiny - zůstávají bez postihu.

TREST SMRTI

Irák patří mezi státy, které nejčastěji uplatňují trest smrti. V roce 2023 bylo provedeno nejméně 16 oprav a v roce 2024 stoupl jejich počet na minimálně 63. V prosinci 2023 vykonaly irácké úřady hromadnou popravu 13 osob, bez předchozího oznámení či přístupu nezávislých pozorovatelů. Mnozí z odsouzených jsou k „přiznání“ donuceni mučením či psychickým nátlakem. Procesy se často konají v rámci zákonů o terorismu, které umožňují dlouhodobé zadržování osob bez soudního dohledu. Věznice jsou přeplněné a panují zde špatné životní podmínky, s hlášenými případy mučení, nedostatku zdravotní péče a špatné hygieny.

POSTAVENÍ ŽEN A GENDEROVĚ PODMÍNĚNÉ NÁSILÍ

Postavení žen v Iráku je nerovné jak v zákonech, tak v praxi. Některé články trestního zákoníku stále umožňují soudům zohlednit tzv. „čestné motivy“ jako polehčující okolnost v případech vražd žen, což vede k faktické beztrestnosti pachatelů domácího násilí. Domácí násilí zároveň není v zemi kriminalizováno jednotně a neexistují dostatečné ochranné služby pro oběti. Amnesty také varuje před častými případy nucených sňatků a provdáváním nezletilých dívek.

HUMANITÁRNÍ SITUACE

Po letech ozbrojených konfliktů zůstává v Iráku přes 1 mil. vnitřně vysídlených osob. Uzavírání táborů pro vysídlené osoby se děje často bez náhrady či zajištění přístupu ke vzdělání, zdravotní péči a bydlení. Mnozí se zároveň nemohou vrátit do svých domovů kvůli zničené infrastruktuře a přetrvávajícím bezpečnostním rizikům.